

DZIENNIK KUJAWSKI.

Dziennik Kujawski

wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni świąt.

Przedpłata ćwierćroczna

na „Dziennik Kujawski” wraz z dodatkiem tygodniowym „PIAST”, wychodzącym co sobotę, wynosi na pocztach 1,25 mk., z przyniesieniem z poczty do domu 1,67 mk., w miejscu 1,25 mk., z przyniesieniem do domu 1,45 mk.

W Austro-Węgrzech 2 korony, w Król. Pol. 70 kop. kwartalnie. P. spaska: (przesyłka raz w tygodniu) w Niemczech 2,00 mk., w Austro-Węgrzech 2 korony 40 hal., w Ameryce 1 dolar kwartalnie.

Pojedyncze egzemplarze sprzedaje się po 5 fen.

Redaktor odpowiedzialny

Dr. Józef Ulatowski w Inowrocławiu.

Rękopisma

nadesłane do redakcyi, nie zwracają się, ale się niszczą.

Listy nadsyłać należy franko pod adresem:

Redakcyja i ekspedycyja „Dziennika Kujawskiego” w Inowrocławiu, ul. Fryderykowska nr. 8.

Cena ogłoszeń: 1) 10 fen. za wiersz petitowy lub jego miejsce; 2) 25 fen. na pierwszej stronie przed tekstem.

Nr. 206.

Inowrocław, niedziela 7 września 1902.

Rocznik X.

Przegląd polityczny.

W Austrii nie dawno jeszcze temu wrzało i kipiało jakoby w kotle. W sejmie wiedeńskim walczone zajadłe na słowa, wszczynano hałasy, wyprawiano burdy jakoby w karczmie — nawet pięście były w robocie. Raz posłowie niemieccy, drugi raz czescy szaleli, tak zwana obstrukcyja, nie dopuszczaniem do uchwał udaremniała, obrady; posiedzenia sejmowe trzeba było odrażać a nawet parlament zamykać. Było to bardzo źle, bo przy niezgodzie i ogólnem zamieszaniu żadne państwo ostać się nie może — ale było przynajmniej życie. W tej chwili wszystko zamilkło i nastąpiła cisza, ale cisza przed burzą, mieszającą w łonie swem pioruny.

Tę burzą stanowi sprawa ugody celno-handlowej pomiędzy cislitawią a translitawią i zawiła bardzo kwestyja językowa w Czechach. Gazety wiedeńskie milczą o tych dwóch sprawach, ażeby nie przeszkadzać w robocie rządowi.

O zwołaniu sejmiku na miesiąc wrzesień ani mowy być nie może, gdyż ani ugoda z Węgrami nie dojrzała do tyła, ażeby ją przedłożyć sejmowi, ani rokowania ze stronnicami co do warunków przyjęcia jej nie zbyt daleko postąpiły.

Pomiędzy Austrią a Węgrami istnieje dotąd różnice poglądów bardzo znaczne, tak znaczne, że trudno uwierzyć, iżby było możliwem te różnice wyrównać.

Sprawa pomiędzy Niemcami a Czechami utknęła znów na tem samym miejscu, na którym dawniej stała. Czesi, jakeśmy to wczoraj donosili, żądają przedewszystkiem przywrócenia języka czeskiego we wewnętrznej służbie urzędowej, a Niemcy w tem przywróceniu słusznego prawa Czechów upatrują ustępstwo, za którą w zamian domagają się urzeczywistnienia rozmaitych żądań.

Prezes rządu austriackiego, dr. Koerber dzień w dzień odbywa konferenecy z Niemcami, to z Czechami. Gazety czeskie raz nawołują do obstrukcyi, to znów przyznają, że ugoda jest możliwa.

Dr. Koerber prowadzi również układy z innemi stronnicami i to skrycie, tak, ażeby się o nich nikt nie dowiedział. Wszystkie bowiem stronnicwa chcą wyzyskać ugodę z Węgrami na własną korzyść. Wiedzą i czują wszyscy, że nadchodzi chwila rozstrzygająca, mająca zdecydować o losach całej monarchii austriacko-węgierskiej.

Jeżeli panu Koerberowi uda się przedstawić Izbie poselskiej sejmiku wiedeńskiego ugodę z Węgrami a Izba ją zatwierdzi, w tym razie rząd zlamie siłę sejmiku przynajmniej na lat dziesięć. Pamiętać bowiem należy o tem, że w Austrii sejm ma wpływ rozstrzygający tylko tam, gdzie idzie o stosunek Austrii do Węgier lub do zagranicy. W sprawach czysto wewnętrznych może rząd użyć paragrafu 14-go konstytucyji i rzucić samowolnie bez sejmiku. Rząd, poparty zaufaniem Korony, t. j. cesarza, może każdej chwili złamać opór sejmiku, odroczyć sesyję i wykonywać władzę na podstawie rozporządzeń cesarskich. Bronią tej jednak nie może rząd użyć, skoro idzie o układy na zewnątrz, bo druga strona nie podpisze nigdy układu, który sejm może każdej chwili unieważnić.

To też każde ze stronnic, których jest w Austrii więcej, aniżeli w innych państwach, licząc się z temi stosunkami, domagać się będzie urzeczywistnienia swych żądań, zanim ugoda z Węgrami i traktaty handlowe zostaną uchwalone.

Dotąd istnieje spór pomiędzy Czechami a Niemcami, dalej sprawa słoweńska, słazka, spór włosko-niemiecki w Tyrolu i w końcu sprawa rasińska w Galicyi i na Bukowinie, słowem cały szereg spraw narodowych a obok tego ciągle groźby szowinistów Niemców, socjalistów i t. d. Wszystko to jednocześnie z ugodą węgierską wy-

suwa się na porządek dzienny, a każde większe, czy mniejsze stronnicwo grozi obstrukcyją, rozbięciem sejmiku.

Austrija możnaby porównać do woza, do którego zaprzężone są z tyłu, z przodu, z lewego i prawego boku konie i to niewyjeżdżone, dzikie. Czyż taki wóz może się z miejsca ruszyć i w dalszą puścić się drogę? To też w Berlinie zacierają ręce z radości, gdyż są tam pewni, że ten wóz rozprzeże się a szczątki jego pochwyca inni — jeden sąsiad koła, drugi dyszel i t. d.

W tej nowożytniej austriackiej wieży Babel, w której tyle odzywa się języków, a każdy z nich chce komenderować, najspokojniejszy głos zabierają Polacy galicyjscy. Byli oni dotąd cierpliwymi, za co ich srodze poniewierali własni rodacy zapaleńcy. Jakie stanowisko zajmą posłowie polscy w sejmie wiedeńskim, nie wiadomo w tej chwili, to wszakże jest pewnem, że będą zniewoleni o swoje także dopomnieć się prawa.

Jednem z koniecznych żądań będzie sprawa upaństwowienia gimnazjum polskiego w Cieszynie. Rząd wiedeński zdecydował się po długim przypieraniu go do muru zrobić Polakom to ustępstwo i wyznaczył już, jak piszą, odpowiednią sumę w etacie państwa na rok 1903 na gimnazjum cieszyńskie. Tymczasem wysunęła się sprawa polskiego seminarium nauczycielskiego. Polacy w Cieszynie mają już fundusz potrzebny na założenie takiego seminarium. Według zaś ustaw austriackich nikt im w tem przedsięwzięciu przeszkodzić nie może. Jeżeli Polacy przedłożą statuta, wykażą się posiadaczami odpowiedniego budynku i zorganizują ukwalifikowane siły nauczycielskie, w tym razie rząd, chcąc nie chcąc, musi tę szkołę uznać jako zakład publiczny.

Niemcy zapaleńcy słazcy podnieśli wobec tego słusznego żądania Polaków wielką wrzawę i uzyskali pomoc wszystkich innych, nawet umiarkowańszych stronnic na Śląsku. Opierając się na tej wspólnej uchwale, grożą rządowi nieubłaganą obstrukcyją, jeżeli nie przeszkodzi założeniu polskiego seminarium nauczycielskiego w Cieszynie. Przeszkodzić zaś ma rząd przez wyszukiwanie trudności formalnych, kwestyonowanie ciągłe statutów, odrzucanie planu budynków, słowem przez biurokratyczne w nieskończoność przewlekane szkytany. Wobec tych usiłowań, pragnących zniweczyć to skromne a tak słusne żądanie Polaków organizuje poseł słazki dr. Michejda opozycyja w Kole polskiem i domaga się, ażeby też Koło naparło silnie na rząd, iżby tenże nie poszedł za zgubnymi radami zapaleńców Niemców słazkich.

W sprawie rusińskiej rzecz ma się znów tak, że przywódcy ruscy ze zwykłą u nich obłudą za patentowanych austriackich patriotów się podają, narzucają się rządowi z pomocą na przypadek jakichkolwiek trudności z Kołem polskiem. Ze swej strony prezentują Rusini całą listę życzeń i żądań. Ale Rusini obiecują skóre niedźwiedzia, który jest jeszcze w lesie. Koło polskie bowiem stanowi ogromną siłę, z którą się musi liczyć każdorazowo rząd austriacki, której nie przetrzyma żaden sejm wiedeński.

Nietylko w Niemczech, ale i w innych państwach europejskich zwracają dyplomaci i mężowie stanu baczną oczy na obecne położenie monarchii austriackiej. Austrija stanęła na przelomie, i stąd to pochodzi to ogólne zainteresowanie się jej przyszłością, gdyż od jej dalszego istnienia, lub upadku zależy i przyszłość Europy.

I dzisiaj mamy przed sobą wielką obfitość materiału politycznego, z którego możemy tylko wybrać ważniejszy.

W Zagrzebiu zapanował spokój. Sady prowadzą śledztwo z aresztowanymi osobami. Kilka z nich przyznały, że otrzymały pieniądze od agitatorów. Sponiewierany, były kapitan

Wittos, zakończył życie. Redaktor serbskiej gazety „Srbobran”, Mandrowicz, uciekł do Białogrodu; serbska drukarnia w Zagrzebiu z powodu braku robót rozpuściła cały personal.

Przed sądem wojennym w Nantes (Nant) we Francyi odbył się wczoraj proces pułkownika Saint Remy, który, jak wiadomo, nie usłuchał rozkazu, kiedy mu kazano wyruszyć z wojskiem i być pomocnym przy zamykaniu szkoły klasztornej. Podsądny oświadczył, że inaczej postąpić sobie nie mógł, gdyż wedle Pisma świętego musiał więcej słuchać Boga, niż ludzi. Licznie zebrana publiczność odpowiedź pułkownika powitała grzmiącymi oklaskami. Sąd nie dopatrywał się winy w tem, że nie usłuchał rozkazu wojskowego, i skazał pułkownika na dzień więzienia jedynie za to, że był nieposłusznym władzy cywilnej.

Anglicy ochłoneli mocno w swych sympatyach dla jenerałów burskich. Rząd angielski daje byłym republikom trzy miliony funtów szterlingów jako zapomogę na odbudowanie farm i urządzenie gospodarstw, Botha De Wet i Daley żądają 6 milionów. Botha ma wkrótce przybyć do Berlina, towarzysze jego wyjadą do innych stolic europejskich a i do Ameryki, gdzie mają zbierać składowe na zubożałą ludność burską.

Prezydent unii amerykańskiej, Roosevelt, o którego nieszczęśliwym wypadku wczoraj donosiliśmy, otrzymał od cesarza niemieckiego z Poznania następujący telegram z dnia 4 b. m.: „Wspólnie z Amerykanami dziękuję Opatrzności, która ocaliła Pańskie życie w tym nieszczęśliwym wypadku”.

W Chinach ruszają się znów bokserzy; z miasta Kantonu rozsyłają na wszystkie strony odezwy, wzywające do mordowania chrześcijan, w ogóle cudzoziemców.

Holendrzy stoczyli w tych dniach na wyspie Sumatrze zwycięską bitwę z Aczyńczykami i zdobyli dwie warowne miejscowości plemienia Gajoes w prowincyi Aczyn.

Zaburzenia na Haiti skończyły się na tem, że unia amerykańska wcieli tę wyspę do swych dzierżaw. W Waszyngtonie obiegają zeszłego czwartku pogłoski, jakoby rząd unii nad tą sprawą aneksyji już obradował.

Sejm republiki Argentyńskiej odrzucił 50 przeciw 48 głosom projekt do ustawy o rozwodach. — W Argentynie panuje susza, która daje się straszliwie we znaki ludziami i bydłu. Jest obawa przed głodem; sprzęt żniwa będzie niemożliwym, jeżeli nie spadną rychło deszcze; bydło pada tysiącami.

W stolicy Portugalii, w Lizbonie zanosi się na wielki skandal. Gazety robią zarzut rządowi, że zastawił większą część klejnotów koronnych, ażeby mieć pieniądze na opędzenie kosztów, jakie pociągają za sobą jego tajne i nieczyste a ukryte roboty. Rząd wedle tych oskarżeń miał zastawić w lombardzie jeden z najkosztowniej-szych pamiątek, berło króla Don Jouana IV, osadzone przepyszniemi dyamentami a oszacowane na 25 milionów milreisów (milreis około 1 franka.) Miano też wytypić z korony królewskiej bardzo kosztowne kamienie a na ich miejsce posadzać fałszywe. Dotąd rząd nie zaprzeczył tym zarzutom.

Djabeł w ornat się ubrał i ogonem na mszę dzwoni.

Socyalści niemieccy nie mieli dotąd wiele szczęścia na Kujawach. Pomimo kilkuletniej usilnej agitacyi, prowadzonej z niemałym nakładem pieniężnym, skutki były dotąd dość mizerne. Przy ostatnich wyborach do parlamentu niemieckiego zyskali coś nad 200 głosów, z których głosy polskie stanowiły mały procent. Robotnik kujawski może mieć inne przyzwary, — ale nie jest głupi. — On i na zebranie socyalistyczne

nieraz z ciekawości pójdzie, — on mów wysłucha, — ale na farbowanych lisach wnet się pozna.

Stąd to zabiegi socjalistyczne, które w przemysłowej i fabrycznej naszej okolicy powinny być znaleźć grunt bardzo podatni, — dotąd się nie opłacały.

Pomimo tego w agitacji nie ustawano, — owszem w miarę zbliżania się wyborów do parlamentu, socjaliści wytyżają wszystkie siły, ażeby lud polski dla swej partii pozyskać. Odbywają więc zebrania co dwa tygodnie, — sprowadzają z dalekich stron mówców — agitatorów, zapisali sobie nawet na kilka zebrań znaną żydówkę-agitatorkę z Berlina, — rozrzucają tysiączne odezwy i t. p.

W ostatnim czasie wpadli na nowy pomysł. Widząc, że zabiegi ich rozbijają się głównie o wiekie i szczerę przywiązanie ludu kujawskiego do wiary Ojców swoich, — schowali chytrze swoje pazurki drapieżne, przybrali pobożną minkę, nastroili się na ton kaznodziejski — i postarali się o socjalistycznego księdza! Prawdziwie, więcej od nich nie można już żądać. Jeżeli ten sposób nie pomoże, — to na twarde bły kujawskie już żadnego lekarstwa nie ma! — W tysiącznych egzemplarzach rozrzucono w ostatnim czasie: »List otwarty do polskiego ludu robotczego, napisany przez księdza Piotra Ściegiennego.« Nie możemy na razie skontrolować, czy ks. Ściegienny, — patryjotyczny, ale bałamutny w swoich poglądach człowiek, podobny list był napisał. Wątpimy o tem, bo pismo to zbyt wyraźnie zdradza tendencją, że jest zrobione »na obstalunek.« Leczyć bądź jak bądź, — nas zaciekawia tu przedewszystkiem znamieny fakt, że panowie socjaliści sięgnęli aż po księdza, ażeby pod tą firmą osiągnąć to, czego w inny sposób uzyskać nie mogą, tj. — złapać na ten lep kujawskiego robotnika. Zwyczajny człowiek — myślą — powie sobie: ha, jeżeli to ksiądz pisze i do tego naewangelia św. się odwołuje, — to już musi być prawdą. Czy nasz robotnik polski na takie »łapichłostwo« wpadnie i da się usidlić w nastawiane sidła socjalistyczne? Sądźmy, że nie, bo lud nasz ma dużo zdrowego instynktu i pozna łatwo swego przyjaciela — socjalistę, pozna go, choćby on się — rewerendy księżej uczył — choćby różniane mówił i godzinki śpiewał. Nie zaszkodził przecież, że i na tem miejscu lud polski ostrzeżemy, ażeby się miał na baczności przed temi sztuczkami socjalistycznymi i nie zapomniał, że i djabeł swoje kopytko końskie nie rad ukazuje, ażeby upatrzono go ptaszka nie spłoszyć. Socjaliści wiedzą, że nauki swojej w całej nagości ludzimu przedłożyły nie mogą, bo nawet i ten polski robotnik, który sam nie wiele wart, jeszcze nie połączy się z ludźmi, którzy pod względem swoich przekonań religijnych, mają tę samą wiarę, co jego mrucelek i kartus.

Udają więc świętoszków, cytują ewangelia św., rozrzucają odezwy przez księdza podpisane, ażeby ci przyjaciele oświatli nie o świecie prawdziwie ludzi i nie powiedzą im szczerze, jakie socjaliści wyznają przekonania religijne? Cemu im nie powiedzą, że Bebel, główny ich przywódca, ogłosił publicznie w parlamencie, że pod względem religijnym socjalizm dąży do bezbożności, a niebo pozostawia »aniolom i wróblom!« — że Liebknecht złożył swoje wyznanie wiary w tych słowach: »nie uznajemy nikogo nad sobą ani w niebie, ani na ziemi!« — że socjalizm pewien w Berlinie podniósł kufel piwa i ku radości obecnych zawołał: »to nasz

Bóg!« — że postawiono za zasadę: »że obowiązkiem socjalistów jest wykorzenie gorliwie i z poświęceniem wiarę w Boga, a nikt nie jest wart miana socjalisty, tylko ten, co sam w Boga nie wierzy i przeciwko wierze w Boga z całą siłą i gorliwością walczy?« Nauka, która podtrzymywana musi być fałszem i obłudą, nie może być prawdziwą. »Strzeżcie się fałszywych proroków, którzy do was przychodzą w odzieniu owczem, a wewnątrz są wilcy drapieżni!«

Handel, przemysł i gospodarstwo.

Poznań. Posiadłość spadkobierców Mamrotha położona na Grobli kupił kupiec p. Kajetan Ignatowicz za 160,000 mk.

Skoki. Tutejszy magistrat rozpiął submisją na wzniesienie nowego budynku pocztowego. Termin końcowy przyjmowania zgłoszeń naznaczono na 16 września r. b. do godz. 4 po południu. O warunkach bliższych można się dowiedzieć w biurze odnośnego magistratu.

Kowalewo. Pasielki nie przedstawiają się w tym roku tak dobrze, jak w innych latach. Z powodu słotnego i zimnego lata nie mogły pszczoły zebrać potrzebnych zapasów miodu; często też nie mają pszczoły królowej. Pomimo bardzo małego zbioru miodu, cena za funt tegoż wynosi tutaj i w okolicy 1,00 mk.

Prace przedwstępne i przygotowawcze nad torom kolei żelaznej, mającej połączyć Oleśnicę (na Śląsku) z Ostrowem poruczone dyrekcji kolei żelaznej w Poznaniu.

Ruch w Towarzystwach.

— **Towarzystwo muzyczne „Harmonia“ w Inowrocławiu.**

Dzisiaj, w sobotę, dnia 8go bm. o godzinie 8mej wieczorem odbędzie się lekcyja całej orkiestry (także muzyki smyczkowej, gdyż nuty nowe już nadeszły. Zarząd.

— **Towarzystwo Młodych Przemysłowców w Inowrocławiu.**

Szanownym członkom komunikujemy niniejszem, że wyjazd do Trzemesznej nastąpi pierwszym pociągami i prosimy wszystkich tych Panów, którzy mają zamiar wziąć udział w 25-tej rocznicy bratniego Towarzystwa naszego w Trzemesznej, ażeby jutro w niedzielę najpóźniej o godzinie 7,15 rano stanęli na dworcu, gdzie im doręczoną będzie legitymacya. Koszt biletu kolejowego zwraca kasa Towar. Zarząd.

— **Towarzystwo Przemysłowe w Inowrocławiu.** Walne zebranie Towarzystwa odbędzie się w niedzielę dnia 7go bm. o godzinie 6tej wieczorem w lokalu posiedzeń p. Kuźnickiego przy ul. Synagogi.

Ponieważ nastąpi wybór Zarządu i prócz tego bardzo ważne sprawy są do załatwienia, uprasza się o łaskawe jak najlichniesze stawienie się pp. członków na zebraniu.

Goście mile widziani. Prezes. **Chelmce.** Zebranie Kółka Rolniczego chelmieckiego odbędzie się w niedzielę dnia 7 września r. b. o godzinie 5-tej po południu w mieszkaniu gospod. p. Józefa Woźdylty.

Porządek obrad następujący: 1) Zagajenie przez prezesa. 2) Odczytanie sprawozdania z ostatniego posiedzenia. 3) Sprawozdanie młod. gosp. Fr. Kotosa o zwiedzeniu 2 gospodarstw amianowicie pp. J. Kowalskiego i And. Mielcarka. 4) Sprawozdanie p. Ign. Mielcarka o zwiedzeniu 2 gospodarstw pp. Wojc. Rydza i Bart. Rydza. 5) Obór skarbnika w miejsce p. L. Kotwicza, który sprzedał swę gospodarstwo, wyprzedził się w inną okolicę. 6) Pogadanka rolnicza.

Ponieważ wiele innych ważnych spraw jest do załatwienia, przeto uprasza się Szan. członków, oraz synów gospodarskich o jaknajlichniesze przybycie.

Fr. Mazaj, sekretarz Kółka Róln. — **Tuczno.** W niedzielę dnia 7go bm. o godzinie 4 po południu odbędzie się zebranie tutejszego Kółka rolniczego w lokalu p. Nałaskowskiego. O stawienie się szan. członków w komplecie uprasza niniejszem Zarząd.

— **Pakość.** Towarzystwo Śpiewu odbędzie swe posiedzenie miesięczne w niedzielę dnia 7go bm. o godzinie 8mej wieczorem na sali p. Hegemanna. O punktualne i liczne przybycie uprasza Zarząd.

— **Pakość.** Zebranie Kółka rolniczego w Pakości odbędzie się w niedzielę 7go września o go-

dzinie 1szej po nabożeństwie w lokalu p. Bucholza. Na porządku dziennym będą sprawy dotyczące się zreorganizowania Kółka, wybór delegatów na Walne Zebranie Kółek w Mogilnie, zamówienie kalendarza rolniczego itd. Liczny udział członków bardzo pożądana. Prezes.

— **Parlniek.** W przyszłą niedzielę dnia 7go bm. po niesporach odbędzie się posiedzenie Kółka Rolniczego o Parlnieckim na probostwie.

Dla ważnych spraw liczny udział członków jako i życielnych bardzo pożądana. Zarząd.

— **Koronowo.** Posiedzenie Kółka rolniczego koronowskiego odbędzie się w niedzielę 7go września r. b. o godz. 6tej po południu w sali p. Jeszki w Koronowie. Zarząd.

Walne zebranie Kółek rolniczych powiatu wrzesńskiego odbędzie się we Wrześni, dnia 7 września br.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

— **Troskliwe staranta** Czcigodnego X. Radzcy Laubitz a przyzodobienie wnętrza nowo wzniesionego w stylu romańskim kościoła pod wezwaniem Matki Boskiej widoczne są dla każdego, który z zajęciem śledzi postęp dalszych prac dotyczących zupełnego wykończenia wszelkich szczegółów, jak n. p. ornamentacyjnych wewnątrz tej wspaniałej świątyni.

Obecnie przyzodabia ściany i sklepienia zakrystyi znany z swych prac artystycznych, jak n. p. widzieć można w odnowionym kościele w Kościanie, pan Krzemiński, który wykonuje obecnie ornamenta! zastósowane do stylu wzniesionej Świątyni. Motywa ślicznego ornamentu zaczerpnięto ze świata roślinnego.

Dotychczas prawie zupełnie wykończone są barwne malatury w zakrystyi, położonej z prawej strony wielkiego ołtarza.

Wszystko to wymaga nie małych nakładów; można jednak mieć nadzieję, że jeśli przy budowie tyle się okazało ofiarności, tak że każdy poczuwał się do złożenia kilku groszy na większą chwałę Bożą, to teraz gdy chodzi o ostateczne wykończenie i upiększenie wnętrza Świątyni, znowu się obudzi ofiarności dbałych o swe kościoły wiernych i datki, jak poprzednio na wzniesienie Przybytku Pańskiego, tak teraz na odpowiednie przyzodobienie ścian i sklepienia kościoła, znowu napłyną, umożliwiając zupełne wykończenie tego zbożnego, a dla każdego wierzącego tak milego dzieła!

— **Jutro**, w niedzielę, dnia 7-go września odbędzie się koncert Tow. muz. »Harmonia« o godz. 5 po południu w ogrodzie kukierni p. Wróblewskiego przy ul. Toruńskiej. Program koncertu jest następujący:

I. 1) »Marsz świąteczny.« — Wolff. 2) »Norma« walter — Straus 3) »Piękną Anusia« polka — Reim. 4) Uwertura z »Czarnoksiężnik Rzymu« — Ebel. 5) »La linda Gitana« taniec hiszpański — Szubert.

II. 6) »Marsz tryumfalny« — Andrich. 7) »Rozrywka letnia« walc — Schönfelder. 8) »Łza róży« kawatyna solo na trąbkę — Schönfelder. 9) »Kontredans (op. 12)« — Bryan. 10) »Pozegnanie lasu« solo na 2 trąbki — Merzdorf. III. 11) »Polonez Ogińskiego« — ***. 12) »Wiązanka« — Dembiński. 13) »Hej, hej, do kniei« echo na 2 trąbki — Simoni. 14) »Mazur Hultajski« — Lewandowski. 15) »Kujawiak« — ***.

Wstępne wynosi 25 fen. od osoby; dzieci mają wstęp bezpłatny.

— **Na anons pana B. Wojkowskiego**, donoszący o założeniu składu gotowych ubrań i materii na ubrania, a umieszczony w dzisiejszym numerze »Dzien. Kujawskiego« zwracamy uwagę Szan. czytelników.

— **Na literata »Sierp-Polaczka«** w Bydgoszczy złożyli:

Trzech Polusów zebranych na pogadance u p. Z. Wolniewicza 1,50 m.

Razem złożono: 65,25 m.

Bóg zapłać za datki dla biednego starca! Dalsze składki chętnie przyjmujemy.

— **Wezórąj** spaliły się dwa stogi słomy w Szymborzku; jeden należał do przeloznego gminy gospodarza p. Posadzego II, drugi zaś do jego sąsiada gospod. pana Antczaka. Pożar zagrażał bardzo pobliskim stodołom i budynkom właścicieli powyżej wymienionych. Jedynie dla braku silnego wiatru ogień nie przeniósł się dalej i nie wyrządził większych szkód.

— **Kruszwica.** Robotnika A. Liebnera aresztowano tutaj za kradzież futra restoratora p. Degórskiego.

— Na jarmark, jaki się tutaj odbył, spędzono bardzo wiele koni i bydła; za krowy płacono do 300 marek, a nawet więcej.

— **Strzelno.** Podobno sprzedał p. J. Sch moll majątek swój Proczyńska obszar około 800 mórg, pewnemu kupcy polskiemu za 210,000 mk. Donosi o tem »Kuj. Bote«; odczekać należy, czy doniesienie to polega na prawdzie.

— **Toruń.** Pewnomu seminarzysze wydarzył się następujący wypadek, który się skończył szczęściem tylko na

WAWRZYNA.

Powieść z czasów Leszka Białego.

Napisał Julian Baczyński.

18)

(Ciąg dalszy.)

VI.

Miłe odwiedziny.

Kiedy bitwa nad Mozgawą o wieczornym zmroku już się rozstrzygnęła na korzyść Leszka, wpadli na pobojowisko Słzacy i straszną jeszcze rzeź wśród Sandomierzan sprawili. Ranami pokryci uszli z niej Pakosz, Domomir, Rusław, Mroczek i kilku kmieciów. Goworek, walcząc wśród zamieszania do końca, dostał się do niewoli. Słzacy zabrali też i męznego Lubosza, gdy walcząc po stronie wojewody, wskutek rany na lewej ręce, ubezwładniony został. Zbylut, choć zdala mógł uciekać, widząc, że Lubosz pojmany, zawrócił i sam w niewolę się oddał. Kiedy z czasem uspokoiły się umysły w kraju, wypuszczono jeńców na wolność.

Pospieszali więc z niewoli wojewoda Goworek do Sandomierza, niespokojny o los Leszka, którego wychowaniem jak najprędzej zająć by się pragnął. Przebierali się też do Pakosławie Zbylut i Lubosz, z bicia i obdarci, z połamaną bronią i bez koni, które w bitwie potracili. Odbywali drogę wczesnymi rankami i wieczorami, a nawet nocą, gdyż w biały dzień wstyd im było

pokazywać się na oczy ludziom. Miesiące całe trwała ta niewola i ten dziwny powrót.

Przybywszy do Pakosławie, naprzód na krótkie powitanie weszli pod zagrodę Wsiewoi. Cały następny dzień wycoczywali. Ciężki Zbylut, wylegując się, prostował kości, babka Bogna opatrywała ranę na ręce Lubosza.

Na trzeci dzień po południu, wybierali się w odwiedziny tam, dokąd młodego serce ciągnęło, a gdzie i stary Zbylut z prawdziwą radością przebywać lubił. Sprzyjały ku temu właśnie okoliczności. Stryj Donomir legł na długo do łoża, Mroczek z rozdarta twarzą mało co się pokazywał, wieczorami tylko włókł się do starej Wichy, aby mu cudownymi maściami ranę smarowała. A co najważniejsza, surowego stryja Pakosza wcale w domu nie było. W kilka dni po powrocie z wojny, wycoczywszy i ogarnawszy się, zniknął swoim zwyczajem gdzieś za brzegi Wisły, gdzie całymi tygodniami przebywać lubił. Może, jak cichaczem mówiono, pędzi miłe chwile w ukrytym leśnym zamku u pięknej greckynki, którą przed laty przywiózł sobie był z ruskich wojen, a w czem miał mu oddać wielkie przysługi zaufany Mroczek.

W chacie Wsiewoi stół był już w świetlicy nakryty białą, świeżą chustą, na nim chleb świeży i dzban pełen miodu. Ważniejsze od tej zastawy były dla gości bijące i drzące serca utęsknionych niewiast.

Kiedy zbliżali się goście, kobiety wyszły przed

chatę. Po pierwszych powitaniach, po zmieszanych pytaniach i bezładnych odpowiedziach wzajemnych: o wyborze króla, o strasnej bitwie, o niewoli, o zdrowiu i powodzeniu, nastąpiło milczenie, którego nie śmiał nikt przorywać. Jakies onieśmielenie malowało się w obliczach niewiast. Z szacunkiem i zachwytem patrzyły na rycerzy, co krew dla ojczyzny przelewali. Wzrok dziewczęcia pytającego, niespokojny, wpadał w głęboką oczu Lubosza, biegł po jego wychudłym obliczu, i na zwieszoną jego rękę się spuszczał. On spokojnie i troskliwie patrzył w blade oczy i zmienne wskutek słabości oblicze Wawrzyny, patrzył i spuszczał oczy, kiedy ona szkarłatem płonąła. Tyle mieli sobie do opowiedzenia, w głowach tyle układało się pytań i odpowiedzi, a przecież tak zrazu wydali się dla siebie, jakby obey i obojętni.

Tylko rozmowa ócz ożywiła się: jasne powłóczyste spojrzenia dużych ócz dziewiczych i blaski ciemnych źrenic młodzieńca płynęły wzajem ku sobie, oswojone i rozmielone, budząc w sercu i myśli rozkoszną harmonię tęsknoty, uwielbienia i miłości.

Wśród milczenia, które niezwykle długiem się wydawało, powstał nagle Zbylut, pochwylił kubek i, pochylając go ku Wsiewoi, zawołał:

Wychylmy matko te czasy,
Za zdrowie wasze i nasze!

(Ciąg dalszy nastąpi).

Zakład artystyczny-fotograficzny

strachu. Chciał on wyjść z kawiarni przy ul. Garbarskiej zamiast drzwiami tym razem oknem, którego szybę grubą wystawą można spuszczać i w ten sposób tworzyć nowe wejście do cukierni. Okno atoli było podniesione do góry, czego ów pan nie dostrzegł; uderzył więc całą siłą w szybę przeszło 1 centymetr grubą, która z wielkim łoskotem i brzękiem wypadła na ulicę, tłukąc się w kawałki. Seminarzyście nie się stało oprócz małego stłuczenia i drobnych obrażeń.

Bydgoszcz. Przewodniczącym na sesjach sądów przysięgłych, których kadencje rozpoczynają się tutaj dnia 22 września r. b., będzie dyrektor sądu ziemiańskiego pan Oehler.

Pila. W tych dniach opuścił mistrz rzeźn. Anklam, ciężko zraniony przez rzeźn. M. wystrzałem z rewolweru w głowę, tutejszy lazaret; wskutek starań lekarzy znacznie się polepszył stan ciężko rannego, który powoli przychodzi do zdrowia.

Chojnice. Na tyfus zapada tutaj coraz więcej osób; zła woda ma być przyczyną tej niebezpiecznej choroby. To też władza policyjna nakazała tutaj zamknąć wszystkie studnie, i brać jedynie wodę z wodociągów, którą komisya uznaje za dobrą. Tymczasem szerzy się tyfus właśnie w tych częściach miasta, gdzie już dawno studnie pozamykano; ludność bowiem uboższa, która nie ma urządzenia wodociągowego, zmuszoną była starać się o wodę w inny sposób, którą czerpała z studni, stawów, a nawet z rowów.

† **Dr. Rudolf Virchow**, sławny uczony i profesor uniwersytetu berlińskiego, umarł, licząc 81 lat, w piątek

dnia 5go września rb. o godzinie 2 po południu w Berlinie. Zmarły urodził się w r. 1821 w miejscowości Schivelbein na Pomorzu; był posłem i gorliwym stronnikiem partyi postępowej Richtera.

Lipsk. Straszliwe nieszczęście wydarzyło się w tych dniach w pobliżu Lipska przy budowie wieży dla zbiornika wodociągowego; budowla zapadła się naraz z wielkim hukiem; z 50 robotników zginęło na miejscu 10, rannych zostało 22.

Od Redakcyi.

P. Fr. M. w Ch. Ponieważ list przeszedł przez urzędowe biuro tłumaczeń w Bydgoszczy, przeto spóźnił się znacznie, zanim doszedł do nas. Odebraliśmy go bowiem dopiero wczoraj w piątek po południu. Z tej też przyczyny możemy dziś dopiero zamieścić uwiadomienie. — Polecamy się życzliwości i pamięci, prosząc o wiadomości.

HUMORYSTYKA.

Pomiędzy przyjaciółmi.

- Swędzi mnie lewa ręka. Co to znaczy?
- Dostaniesz od kogoś pieniędzy.
- Może masz i racya... Pożycz talara!

Nasze dzieci.

- Babciu, kiedy babcia znów będzie chora?
- Dla czego?
- A bo mnie potrzebne pudełko od pigulek.

**Pozostałe z masy konkursowej
L. Pankowskiego**

fuzye, torby, siatki, paski i rozm. inne przybory do polowania, również zamki i wszelkie okucia do budowli sprzedaje po cenach niebywanych.

Zarazem polecam:

165

gotowe naboje, gilzy, proch, śrut itd. oraz wszelkie towary w zakresie handlu żelaza wchodzące

po znanych tanich cenach.

W. KOZŁOWICZ.

Handel żelaza w Inowrocławiu.

Szanownej Publiczności miasta **Inowrocławia** i okolicy donoszę uprzejmie, iż z dniem 6-go września otworzyłem przy **ul. Fryderykowskiej nr. 38** (w domu p. Bochińskiego) pod firmą:

B. WOJKOWSKI

magazyn gotowej garderoby męskiej i dla chłopców

jako też

WIELKI SKŁAD SUKNA

połączony

z pracownią eleg. garderoby

pod kierownictwem pierwszorzędnego rutynowanego krojczego.

Polecając nowe to przedsiębiorstwo moje łaskawym względem, zapewniam, iż zasadą moją będzie dostarczać jedynie wyborowy towar po cenach możliwie najniższych i wykonywać pracę, wchodzącą w zakres krawiectwa, z wszelką akuracnością podług najnowszych żurnali.

Z wysokim szacunkiem

Bolesław Wojkowski.

2571

Inowrocław

T. WEYDMANN

Rynek.

Skład bławatów,

materyi wełnianych, jedwabi, flanel, barchanów, płócien, stołowizny, dywanów, firan, chodników i t. d. i t. d.

Nowości na sezon jesienno-zimowy

w wielkim wyborze nadeszły

i polecam po znanych niskich cenach.

2548

Ulica Kolejowa nr. 5.

T. I. WYDAWCA W. S. S.

i reprodukcijny.

W hotelu Bast (z ul. Zygmuntowskiej)

otworzyłem z dniem 2-go bm.

Filia

zaopatrzoną w wielki wybór materiałów, której kierownictwo powierzyłem zdolnemu przykrawaczowi.

Zawiadamiając o tem łaskawych moich Panów Odbiorców, jako też Szan. Publiczność miasta Inowrocławia i okolicy, proszę jak najuprzejmiej o łaskawe dalsze zaszczytanie mnie Swem zaufaniem, a zapewniam **skorą usługę, jako też eleganckie pierwszorzędne wykonanie** poruczonych mi zamówień.

Z wysokim szacunkiem

2532

A. KOSIDOWSKI,

Poznań — Pierwszorządny zakład krawiecki — ul. Wiktoryi 19.

Filia: Inowrocław, hotel Bast.

VERDINGUNG.

Zum Bau der Gasanstalt hierselbst, sollen die Dachdecker-, Klempner- und Schlosserarbeiten für die Betriebsgebäude einschliesslich Lieferung der Materialien in 2 Loosen verdingen werden.

Die Verdingungsunterlagen liegen werktäglich während der Dienststunden im Stadtbauamt Wilhelmstrasse 7-8 hierselbst zur Einsicht aus. Angebotsformulare nebst Bedingungen, welche rechtzeitig zu bestellen sind, können von dort gegen Erstattung der Selbstkosten bezogen werden. (2597)

Die Angebote sind verschlossen mit entsprechender Aufschrift versehen, bis **Dienstag, den 23. d. Mts. Vormittags 10 Uhr** an das Stadtbauamt einzureichen, zu welcher Zeit die Eröffnung der Angebote in Gegenwart der etwa erschienenen Bieter erfolgen wird.

Inowrazlaw, den 2. September 1902.

Der Magistrat.

TREINIES.

Dobrowolna aukcja.

Posiadłość p. Fryderyka Hönnigera w Wonorzu, obejmującą 150 mórg, oraz posiadłość p. Eugeniusza Würtza w Brudni, obszaru 307 mórg, składającą się z dobrej roli, dobrych budynków mieszkalnych i gospodarczych, oraz z pełnem żniwem, zamierzam sprzedać w całości lub w parcelach. (2589)

Celem rozpoczęcia układow będą w czwartek, dnia 10 września 1902 r. od godz. 10-tej przed poł. obecnym w oberżyc p. Würtza w Wonorzu i zapraszam niniejszem mających chęć kupna.

LEWIN MEYERSONH
w Solcu.

Cesarskie parostatki

Kaiser Wilhelm der Grosse	198	metrów długości
Kronprinz Wilhelm	202	" "
Kaiserin Maria Theresia	166	" "
Kaiser Wilhelm II.	215	" "

są największe i najszybsze parostatki

z Bremen * odjazd we wtorek. (2577)

Cesarskie parostatki jadą tylko z Bremen i kto chce cesarskimi parostatkami jechać, ten musi sobie w każdym razie miejsce zamówić i naprzód z domu napisać do

F. Missler'a w Bremen, Bahnhofstrasse 30.

Przeprawa pasażerów

z Bremen do Ameryki, Australii, Afryki.

Najniższe ceny. — Dobry wikt. — Blizsze wyjaśnienia bezpłatnie.

O nadejściu wszelkich **nowości** w materyach na suknie jako też konfekeyi damskiej i dla dziewcząt na sezon jesienno-zimowy w zdumiewająco wielkim wyborze, donosi uprzejmie **Ludwik Fuss.**

Złoty medal **Cierpiącym na rupturę** Paryż 1896. (2570)
polecam mocny i trwały wyrób moich **pasów rupturowych bez sprężyn**, stosowanych do ciągłego noszenia dniami i nocą, oraz przepaski brzuszne, bandaże itd. Na każdą dolegliwość rupturową **osobnie wykonanie** bandaży. Nadzwyczaj liczne pisma wyrażające uznanie. Żadnego nie ma uciskania, jakiego zachodzi przy bandażach z sprężynami. Zastępcą mój jest znowu obecnym we wzorami
we wtorek, d. 9 września od godz. 8—2
w Inowrocławiu w hotelu „Bahnhofhotel”.
Fabryka bandaży L. BOGISCH w Stutgardzie
Ludwigsstr. 75.

Ogród

Kazimierza Wróblewskiego.

W niedzielę, dnia 7 bm.

Koncert „Harmonii”

Początek o godz. 5-tej. — Wstęp 25 fen.

Kilka starych **kołowców** w cenie od 40 młk. 1 nowy damski rower za 125 młk. 1 dobrze zachowany tandem (dla pani i pana) marka »Brennabor« za 150 młk. jakoteż rozmaite nowe rowery wyprzedają po cenach śmiesznie tanich. Warunki spłat niezmiernie wygodne. 2601

Paul Maelger.
Ul. Fryderykowska 8.

Gospodarstwo,

42 morgi roli obszaru z żywym i martwym inwentarzem i całkowitem żniwem, przy szosie położone, jest z powodu innego przedsiębiorstwa korzystnie do sprzedania za 5,000 talarów, wpłaty 2,600 talarów. Gdzie? wskaże eksp. **Dzien. Kujaw.** pod nr. 2583.

Paweł Golisch.

Ul. Kolejowa 54. Organistrz i budowniczy fortepianów Wykonuje reparacje wszelkich instrumentów starannie, stroi fortepiany czysto. (2588)

Srodkiem do oszczędności jest

MAGGI

do zaprawiania słabych bułionów, zup, jarzyn, sosów itd. w butelkach od 35 fen. począwszy (następnie napełnione 25 fen.) Także bardzo korzystne są **kapsułki bułionowe »MAGGI«**. Zawsze świeże w zapasie u

JANA DUSZYŃSKIEGO,
centr. drogeria.
Ul. Fryderykowska 1.

Starsza, porządna **dziewczyna,**

która zdatna jest dozorować pokoje hotelowe, znająca cokolwiek szycie, może się zgłosić. (2588)

Hotel Weiss'a.

Skuteczność naturalnej metody leczenia

w naturalnej stacy leczenia **Uhlig'a**, w Inowrocławiu ulica Solankowa 2 I.

Katar bronchialny.

Panna S. v V. cierpiąca z powodu mocnego zaziębienia przez 6 miesięcy na głęboko zakorzeniony i ciężki katar bronchialny.

Symptomata: Suchy dokuczający kaszel, mianowicie rano; oddech utrudniony, bicie serca; uderzenie krwi do głowy; zanik sił; ubytek wagi o 28 funtów, humor rozpaczliwy.

Zarządzenie i skutek: Parowanie głowy i piersi przynosiły zadziwiającą ulgę i polepszanie. Dopiero później można było używać, nacierań piersi i łydek jako też kuracyi wzmacniających celem dalszego rozprawienia, wydziałania i odwodzenia. Plwociny wychodziły łatwiej, uciążliwości w oddychaniu i niemoce ustępowały, apetyt i waga ciała wzrosły się znacznie. Pacjentka nie jest w porównaniu do czasu zeszłego do poznania. (2590)

(Chorem każdego rodzaju pośredniczy się w zasięgnięciu wiadomości u leczonych lub mających się lepiej.)

Pomieszkanie

o 4 i 2 pokojach z przynal. jest tania do wynajęcia przy ul. Sedańskiej nr. 14. (2585)

Doskonałego **czelad. krawieckiego** przyjmie zaraz (2594)

Sz. Wilński, mistrz kraw. Ul. Poznańska nr. 80.

Czelad. siodlarski znajdzie stałe zatrudnienie u **J. Wróblewskiego,** 2586 ul. Synagoga 7.

Czeladnika i ucznia przyjmie (2584)

L. Kasprzak, mistrz siod. ulica św. Ducha

2 czelad. stolarskich przyjmie zaraz (2587)

K. Cerkaski, mistrz stol. ul. Krzyżowa 26.

Staniczarki. Panie, chcące się eleganckiej krawieczyzny wyuczyć, mogą się zgłosić. (2598)

M. Mączkowski, ulica Kolejowa nr. 5, II.

Lody!!!

Sherry-Cobler. Crousson.

Ponez rzymski.

Mrożoną kawę i czekoladę, poleca

K. WRÓBLEWSKI, cukiernia.

Ulica Toruńska nr. 5.

Ciasta

w wielkim wyborze, codziennie świeże na **czystym maśle** poleca 2599

Kazimierz Wróblewski, cukiernia i kawiarnia z ogrodem przy ul. Toruńskiej nr. 5 i Fryderykowska 33 w domu pana Bułińskiego.

Kilka panienek

do robienia papierosów potrzebuje (2596)

T. Lipczyński, fabryka papierosów.

W naszym handlu

blawatów i wszelkich towarów lokciowych jest wolne miejsce dla

ucznia

K. & M. Siuchniński, Krotoszyn (Krotoschin). (2576)

Ucznia,

syna uczeiwych rodziców, przyjmie od 1-go paźdz. rb. do swego składu korzeni, win, cygar i destylacyi. (2576)

W. Kamiński,

Inowrocław, ulica Farna 5.

Przyjmie ucznia jako

introligatora

Jgnacy Maciejewski, Strzelno, ul. Szeroka 17.

Potrzebny jest zaraz 2595

chłopiec do pisania

i posyłek. Zgłosz. do agencji dóbr **B. Pucielński,** Inowrocław, Bahnhofstr. 27 b.

19 chudych

wolcy

8 1/2—9 Ctr. ciężkich, rasy holenderskiej, dla braku miejsca ma zaraz na sprzedaż (2591)

Dom. Tylice p. Ostaszewo. (Pr. Zach.)

(Dodatek)

Wybieracze do kartofli i buraków

nadzwyczaj **pojedynczo** i **doskonale** wykonane, poleca po cenach najtańszych i dogodnych warunkach spłaty

fabryka maszyn rolniczych

F. Zimmermann & Co. Halle S.

Filie: Berlin C., Hanower, Pila.

Katalogi naszych znanych zaszczytnie patentow. drylownikow „Hallenstis“ i wszelkich innych maszyn roln. bezpłatnie i franko.

Najlepszy fabrykat niem.

Znakomite w handlu i w przemyśle!

Są jeszcze **wyjątkowo tanio** do nabycia **nowe maszyny i narzędzia rolnicze:**

młocarnia kolecówka, 18 cali szeroka, do maneża 2-konnego,
 „ cepówka, 24 cale „ „ „ 2—3-konnego,
 „ 62 „ „ „ 3—4 „
śrótowniki „Universal“, długość waley 400 mm. i 300 mm.,
sieczkarnia bębnowa, 18 cali szeroka, do pary,
źniwiarka „Scandia“ 1,5 mtr. szer., F. Zimmermanna & Co., Halle,
pompa podwórzowa, torfiarka do 14 stóp głęb. prac.,
kominy do lokomobil, różne **wały** proste i kolankowate do młocarni parowych, **przetraszacze**, **pieścienie** bębnowe, **sita** cynkowe, **szyny** karbowane cepowe do bębnow i śruby do nich.
Części zapasowe do **źniwiarek**, **dryli**, **plugów** i **sieczkarni**. **Walec** i **plaszce** do śrótowników „Universal.“ **Ruszta** różne, **kosy** itd.
 Obejrzeć można w składzie fabryki **PETZOLD & Co.**
 Informacji, cen itp. udzieli **J. RYCZKOWSKI** w kantorze powyższej fabryki lub w mieszkaniu ul. Kolejowa (Bahnhofstr.) 58 — ustnie i listownie. (2424)

Jedyna polska

M. Jezierski,

Poznań O. 5,

ul. Małgorzaty nr. 32.

Telefon 470,

poleca

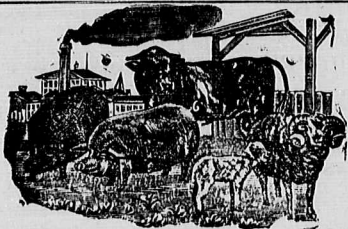
sloninę, brzuchy, karkówki, szynki

przednie i zadnie solone i wędzone, sadio, smalec i flaki

oraz towary wchodzące w zakres rzeźniczy wszelk. rodzaju, po jak najniższych cenach dziennych w najlepszych gatunkach. Najtańsze źródło zakupna dla sprzedających z drugiej ręki.

Cenniki na żądanie gratis i franko. (1718)

Winiarstwo

PAROWA

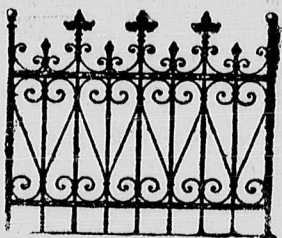
SMALEC

Od lat 25 a zatem najdłużej istniejąca **ślusarnia artystyczna i budowlana B. Witkowskiego**

Inowrocław, przy ul. Fryderykowskiej nr. 22/23

poleca się Szanownym swym Odbiorcom i Publiczności do łaskawej pamięci. 2163

Przez bardzo korzystne zakupno materiałów wykonuje **wszelkie prace** z kutego żelaza. **balkony, schody, bramy, płoty, ogrodzenia grobowe i okna.**

Zakładam dzwonki elektryczne z najnowszymi bateriami, motory czyli automatyczne aparaty do zamykania drzwi oraz wszelkie reparacje przy nadzwyczaj tanich cenach.

Nadmieniam, że mam do swej pomocy sily roboche, dobre w swym fachu znane.

Zarazem nadarza się okazja do nabycia bardzo tanich, w najgustowniejszych wzorach **nagrobków gotowych** przy odpłaceniu w mniejszych ratach.

Całkowita wyprzedaż.

Mój pod firmą **Pineus Wolff & Co.** przy ulicy Fryderykowskiej nr. 2. więcej niż 60 lat istniejącej

skład sukna,

połączony

z pracownią garderoby męzkiej, wyprzedają z powodu zwinięcia interesu.

Materye na ubrania i paletoty są natychmiast do nabycia po cenach niżej kosztów zakupna. (2523)

Dopóki wyprzedaż trwać będzie, wykonuje się

ubrania dla panów

pod okiem mego rutynowanego krojczego, po niskich cenach.

A. Rosenfeld.

Herbatę kawę

najnowszego sprzętu po 2,00 do 6,00 mk. za funt,

codziennie świeżo paloną po 80 fen. do 2,00 mrk. za funt poleca (2453)

J. Jagodziński, Rynek.

Nadeszły świeżo: **herbata**

ruska mieszanka, oraz prawdziwa francuska **oliwa.**

Polecam także wszelkie gatunki (2433a)

win medycynalnych i stołowych

Interes wysyłkowy

F. KUROWSKI Nast.

Inowrocław, Rynek nr. 2.

Telefon 317.

LOSY

do król. pruskiej loteryi 1/10, 1/5, 1/2 i 1/1 do trzeciej klasy 207 loteryi, są jeszcze do nabycia. Ciągnięcie 13, 15, 16 i 17 września. (2495)

C. Lüttich,

król. poborca loteryjny w Inowrocławiu.

Pierze na pościel

w świeżym, wolnym od pyłu towarze, funt po 1,25, 1,50, 1,75, 2,00, 2,25, 2,50, 3,00, 3,25, 3,75, 4,00.

Kwap (puch)

piękny, biały i wielkopłatkowy, funt po 4,50, 5,00 i 6,00 mk. poleca (1198 a)

S. Stein.

Na ból zębów

naależy używać tylko (504)

Kroppa waty na zęby za but. 50 fen.

(20 proc. wata karwakrolowa) tylko prawdziwa z nazwiskiem „Kropp“ u G. Bartla, drogerii „Victoria“, Albina Beyer, med. drogerii, ul. Fryderykowska nr. 29, J. Duszyńskiego, centr. drogerii, ul. Fryderykowska nr. 1, W. Siemianowskiego, drogerii pod kotwicą, ul. mała Fryderykowska nr. 7. (504)

Wdziękom pięknej twarzy

uwilczają pięgi, czerwone plamy i krosty. — Używajcie

mydła Lana

Hahn & Hasselbach'a w Dreźnie, aby osiągnąć ośniewającą **piękną skórę.**

Kawalek po 50 fen. w Inowrocławiu w drogerii W. Siemianowskiego, J. Duszyńskiego, F. Kurowskiego Nast., G. Bartel Nast. i w aptekach w Strzelnie, Mogilnie, Pakoście, Gnieńkowie, Kruszwicy i Żninie u Tulasiewicza i Mroczkiewicza. (1683)

Dobre i smaczne różowe **kartofle** ma na sprzedaż (2542)

Meteliński, ulica Cementarna nr. 24.

M. Męclewski, Inowrocław,

ul. Fryderykowska 22-23,

naprzeciw hotelu „Wiktorii“

poleca najuprzejmiej Szan. Publiczności swoją

fabrykę pozłotniczą i szklarnią.

Wszystko w zakresie pozłotnictwa wchodzące wykonuje się jak najstaranniej, jako to: rami obrazowe i lustrowe złote i ciemne, ołtarzyki do noszenia przy procesyi, chorągwie, baldachimy, figury, krzyże, laski marszałkowskie, postumenta do zastłony itd. Podejmuje się budowania nowych ołtarzy, stare ołtarze będą podług życzenia odnawiane. — Wielki i bogato zaopatrzone skład w gotowych oprawnych obrazach i luźnych. Towary dewocyjne w wielkim wyborze. Książki do nabożeństwa i artykuły piśmienne. 2016
 Dalej polecam moją szklarnią budowlaną, ołowianą i oprawę obrazów. Sprzedają obrazów i listzew, kamieni do rzeźnicia szkła dla szklarzy, stolarzy i ogrodników.
 Za trwałą, sumienną i akuratną pracę ręczną.

Telefon. 21.

Na zbliżającą się porę **polowania** polecam **fuzye, torby, paski, tulejki, proch, śrót, naboje gotowe**

wyrobu **p. S. Nakulskiego z Gniezna** jako i **Rottweilera**

— **„Waidmannsheil“** —

i wszelkie inne przybory do polowania po jak najtańszych cenach. 2368

J. Skwierczyński.

Handel żelaza w Inowrocławiu (dawniej L. Pankowski).

Zamówienia na miarę wykonuję spiesznie i akuratnie.

Skład obuwia

połączony

z warsztatem o większych rozmiarach

Józefa Lenartowskiego przy ul. Toruńskiej 5.

2220

Wszelkie obuwie

w obfitym wyborze, w ośmiu h fasonach i kolora h.

Sprzedają z małym zyskiem pod gwar. za towar uczelwy.

Własne wroby tektle, trwałe i trwałe.

Sprzedawane zań tylko z pierwszorzędných fabryk.

Szanownym przedsiębiorcom i obywatelom pozwalam sobie moją (2012)

parową cegielnią i tartak

w Strzelnie łaskawym względem uprzejmie polecić. Skład

mój zaopatrzone jest w cegłę rozmaitego gatunku, fasadową 1/2, 3/4, 1/2, 1/1, szałki, dachówkę, zwyczajną i falcową, wyrób

odpowiedniej dobroci. równający się każdej pierwszorzędnej śląskiej lub brandenburskiej cegielni. Dostawa do każdej stacyi kolejowej tak państwowej jak również i kolejkami buraczanami cukrowni w Kruszwicy i w Montwach.

Drzewo budowlane i porządkowe dla stelmachów, deski heblowane i szpundowane na podłogi, oraz drzewo wszelkiego innego gatunku.

Zamówienia przyjmuje tak piśmiennie, jako i ustnie lub telefonicznie pod nr. 12-tym.

SZUDA, Strzelno,

właściciel parowej cegielni i tartaku.

skład oraz pracownia garderoby męzkiej.

Ubrania wykonuję z materyi krajowych i zagranicznych podług najnowszych żurnali, ręcząc za staranność i beznaganny krój.

Polecając się łaskawym względem Szan. Publiczności, kreślę się 1954

Z wysokim szacunkiem

Antoni Adameczak,

ul. Kolejowa 19.

Wózki dla dzieci
w wielkim wyborze.

Meble! Meble!

zawsze wielki wybór,
ceny jak najniższe!
także ratami poleca
J. Kornaszewski
Strzelno, Rynek.

Wielki skład
furnitur metalowych i z drzewa.

Z powodu przeniesienia

mego **interesu** mam zamiar mój skład zmniejszyć i nadarza się sposobność sprzedającym z drugiej ręki do nabycia bardzo tanio (2331)

towarów kolonialnych.

W. Cywiński,

2331 skład towarów kolonialnych.
ul. św. Ducha 33.

Hurtownie! Detalicznie!

Parcelacya.

1) **We wtorek, dnia 16 września** o godz. 8 z rana w **Woli wapowskiej**, poczta Pappos, a stacya Kruszwica, na reszcie parcel, dwa domostwa z 40 i 50 morgami i na ewent. reszcie dworostwa około 250-300 morg przedniej ziemi kujawskiej z pełnym żniwem i pięknym inwentarzem. (2538)

2) **W sobotę, dnia 20 września** o godz. 18 z rana w **Bronisławiu** pod Strzelnem, przy kolejce cukrowni — na 80 morgow gospodarstwo kompletne, 24 morgow gospodarstwo i na dwa obszary z 9-12 morgami ogrodu. Warunki kupna dogodne i znane. Adres:

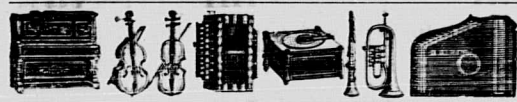
Bank Parcelacyjny. Posen, Victoriastr. 12.

Maszyny do szycia

z łódeczkami: długą, wahadłową, pierścieniową i okrągłą, szycjące naprzód i wstecz, znanej **Bielefeldzkiej fabryki maszyn** poprzednio **Dürkoppa i Sp.** w Bielefeldzie, oraz wszelkich innych systemów, przypomina uprzejmie uwadze Szan. Publiczności. (2431)

H. Hintz, Gniewkowo.

Warsztat reparacyjny maszyn do szycia.

Założono **W. EIBICH.** Założono
1790. Stara polska firma 1790.

I skład: ul. Nowa 11, w Poznaniu. II skład: ul. Wiktoryj 9
W żadnym polskim domu nie powinno brakować amerykańskiej gitarowej **cytry**; grać mogą zaraz na niej dorośli, jako i dzieci bez osobnej nauki z nutami, wszelkimi polskimi piosenkami i tańcami za 8,50 mk. Lepsze 10 mk., 15 mk. i 20 mk.

Czolem! Czolem!
Wielka-Sokoła-Koncertowa-Harmonika.

Harmonika Sokolska wyszła w tych dniach, 33 ctm. wysoka, 55 ctm. długa, 17 ctm. szeroka, miech z dwiema mocnymi białkami opatrzonej, z niklowej blachy okute narozniki, sprężynki stalowe, organowy głos, 2 klucze, tylko 4 marki. 3 klucze 5 mk. 4 klucze 6 mk. — Samsona harmonika, 5 lat gwar., całką z balcepek budowana, które są całkiem niklową blachą okute, dubeltowe dno, tak iż klawiatura nie może nigdy się ściągnąć, 2 klucze, 48 głosów tylko 7 mk. 3 klucze, 70 głosów 8 mk. 4 klucze, 90 głos, tylko 10 mk. Harmonika 6 kluczy prawdziwych do wyciągania, 136 głosów, tylko 15 marek. — Skrzypce dla każdego gracza, imponujące, warte 6 i 10 mk., tylko 6 mk. z smyczkiem. Skrzypce lepszego gatunku z pudełkiem i smyczkiem tylko 10 mk. Skrzypce dla preparandów z pudełkiem i smyczkiem tylko 12 mk. D. klarnety czarne z 5 kłapani na warkach mosiężne tylko 6 mk. A. B. C. D. i E. klarnety z 6, 7, 8, 10, 12 kłapani od 10 do 30 mk. i t. d. Fletrowy, trąbki, bebenki dla szkół, muzyki orkiestrowej i straży ogniowej. Cello i kontrabasy w różnych gatunkach. — Do akordowej i gitarowej cytry polskie nuty: Boże, coś Polskę, Z dymem pożarów i wszelkie inne istniejące.

Zamówienia odsyła się pod największą zadowalniającą usługą przez pocztę. — Polskie i niemieckie cenniki na żądanie gratis i franko.
Aby uniknąć zwłoki w przysyłkach proszę adresować wyraźnie jak następuje: **W. Eibich, Posen, Neustr. 11 Dom. Czarnotul p. Mogilno.** oraz proszę swój adres własny dokładnie podać.

Z powodu innego przedsiębiorstwa nadarza się dobra sposobność wydzierżawienia bardzo tanio korzystnego **interesu rzeźniczego** z urządzeniem, zaraz lub od 1-go paźdz. 02. (2555)

Inowrocław, Poznańska 5.

Pomieszkanie
o trzech pokojach i kuchni oraz **małe pomieszkanie**, są od 1-go paźdz. do wynajęcia, przy ul. Wilhelmowskiej 2.

Ludwik Kozłowski,
Ulica Rynkowa. (2508)

Pomieszkania
o 3 i 2 pokojach i kuchni są od 1-go paźdz. do wynajęcia.

M. Nowicka,
Ulica Mikolajka nr. 6.

2 pomieszkania
składające się z 2 pokoi i kuchni z przynależnościami, tak samo kilka pomieszkań o jednym pokoju i kuchni jest od 1 paźdz. do wynajęcia. (2552)

Wład. Górny,
Stare miasto nr. 66.

Mieszkania
1 pokój i kuchnia i 2 pokoje i kuchnia z przynależnościami są przy ul. Stara-Poznańskiej nr. 61 i Cmentarnej nr. 24 (ewentualnie przy ul. Cmentarnej 4 pokoje, kabinet, kuchnia z przynależnościami, tania do wydzierżaw. (2487)

Mogilński,
ulica Cmentarna nr. 24.

Kram
z pomieszczeniem i mniejsze pomieszkania są każdego czasu do wydzierżawienia u **St. Skolasińskiego,**
ul. św. Mikolajka 2.

Małe pomieszkania
przy ul. św. Ducha nr. 33, są tania do wynajęcia. Bl. wiad. udziela **Pawłowski,** tamże, parter na prawo. (2533)

Pomieszkanie
składające się z 1 pokoju i kuchni przy ulicy Kramarskiej nr. 18 jest zaraz do wynajęcia. (2506)

Fr. Lemański.

Mieszkanie,
składające się z 2 pokoi i kuchni przy ulicy Małej Fryderykowskiej nr. 7 jest do wynajęcia od 1 paźdz. rb. Bl. wiadomości udzieli (2572)

J. Skwierczyński,
(handel żelaza) ulica Farna 1.

Dom
obszerny z wielkim owocowym ogrodem sprzedam za 9000 m. przy wpłacie 2-3000 m. Reszta pozostaje wedle umowy. (2493)

TOLLAS,
Strzelno.

Stajnia
do pary koni z szopa, jest jeszcze do wynajęcia zaraz lub później przy ul. Hoyera nr. 9. (2358)

St. Męclewski.

Pokojówkę
umiejącą prasować, poszukuje od 1-go paźdz. polska rodzina w Berlinie. Zgłosz. przyjmują: **Dom. Czarnotul p. Mogilno.** 2509

Sztuczne zęby,
plombowanie, rwanie zębów, zatrucie nerwów, przerabianie szerek niedogodnych itd.
Ceny, jak wiadomo, są bardzo niskie, a wykonanie jak najlepsze. (2389)
J. Bormann.
Rynek nr. 25.

Cierpienia hemoroidalne
leczy ze skutkiem (2564)

Tiedtke,
Białośliwie (Weissenhöhe a. d. Ostbahn).

Pozamiejscowych listownie przez zaliczkę.
Mały dobrze idący

skład strojów,
połączony ze szwalnią w dużej wsi kościelnej w dalszej odległości od miasta jest dla zmiany stosunków tania do sprzedania. Bl. wiad. udzieli eksp. Dz. Kuj. pod nr. 2568.

Zarząd leśny w Balczewie
poleca po tanich cenach suche drzewo opałowe, dragi w wszystkich grubościach, laty lupane i kanciaste jako też drzewo kanciaste. (2263)

Szudrowicz,
Aby uprzątnąć, sprzedaje po cenach znizonych (2262)

suche drzewo opałowe
(szcypy, pielenki i galezie) laty lupane i drzewo kanciaste.

RODE,
zarządca leśny w Parchaniu.

Urzędnik gosp.
38 lat liczący, żonaty, bez rodziny, 20 lat praktyki, obeznany dokładnie z wszelk. gałęziami gospod., posiadający chlubne świad. poszukuje posady od 1-go paźdz. rb. O laskawie oferty uprasza (2569)

Jabłoński,
Półwieś p. Opole (Halbendorf p. Opeln O. S.)

2 zdanych

czelad. stol.
na stałe zatrudnienie potrzebuje (2528)

J. Borys, mistrz stol.
w Mogilnie

Czelad. krawieckiego
przyjmię zaraz na stałe zatrudnienie (2379)

F. Mikolajki,
ulica Kasztelańska nr. 28.

Czeladnik krawiecki
na dobrą robotę, może się natychmiast zgłosić. (2545)

W. Zuchowski, mistrz kraw.
Ul. Wilhelmowska nr. 17.

Poszukuję (2530)

panny służącej
od 1-go października rb. do Królestwa, cztery mile od Kruszwicy, znającej się na krawieczynie, białem szyciu i czesaniu, któraby zarazem wyręczała w gospodarstwie w razie potrzeby. Pensya 60 talarów. Pożądana osoba niezbyt młoda. Zgł. pod adr. **F. Loga, Sadino,** poczta Sompolno (Król. Polskie).

potrzebne **panny** wydoskonalone w krawieczynie. Przyjmują także **uczennice.**

Matczyńska, (3539)
konfekcya damska.
Inowroc. plac Klasztorny 5.

Służąca
w starszym wieku, najmniejszej lat 40, samotna, mianowicie rzetelna, może się zgłosić do eksp. Dzien. Kuj. pod nr. 2519.

Ucznia,
syna porządnego rodziców, najchętniej pozamiejscowego, który ma chęć wyczuć się dobrego krawiectwa, przyjmie

J. Piniewski,
mistrz kraw.
Ulica Fryderykowska 24.

Ucznia
z lepszym wykształceniem szkółnym przyjmie zaraz

J. Grochowski,
Drogerya w Jarocinie.

Maszyny
do prania bardzo praktyczne, niezbędne w każdym gospodarstwie z powodu znacznej oszczędności czasu i bielizny, po mrk. 55,00 za sztukę.

Wydzymalnie
maglownie, ramy do suszenia firan. Nowość! żelazka gazowe do okowy denaturowanej, po mrk. 8,00 za sztukę. (423)

Łózka
dla dorosłych i dzieci, wyscielane, żelazne i całe mosiężne angielskie, poleca

T. OTMIANOWSKI.
Właściciele:
B. Ziętkiewicz. — S. Mińckiewicz.
Poznań — Bazar — Telefon nr. 565.
Cenniki darmo i franko.

Przewielebn. Duchowieństwu, Szanownym Dozorum i Bractwom kościelnym
polecam moje (75)

świece oltarzowe
wykonane ściśle podług przepisów kościelnych z czystego wosku pszczołowego, białe jako i żółte, i oddaje takowe po cenach jak najniższych. Wszelkie zamówienia uskutecznią się odwrotnie franko do najbliższej poczty lub stacyi kolejowej. Każdą ilość **wosku żółtego** jako i **okruczy woskowe** przyjmują w cenie kupna lub też przewlecam takowe wedle życzenia po cenie umiarkowanej. Z wysokim szacunkiem

WALENTY NOGA w Gniewkowie.
Kujawska fabryka świec oltarzowych i bielizn wosku.

Dr. Brehmera
Słynny międzynarodowy Zakład leczniczy dla chorych na płuca w Gerbersdorffe (na Szląsku)

rozsyła bezpłatnie prospekta przez swój zarząd. Naczelnym lekarzem radca tajny **Dr. Petri.**

Dr. Foss, dawn. naczeln. lekarz Driburga.

Dr. Thieme, drugi lekarz filii zakładu.

Lekarz polski: specjalista na choroby krtani **Dr. Cybulski.**

Lekarz węgierski: **Dr. Müller.** (2516)

Resaga CYKORYA jest najzdrowsza. 2110 b

Ostrzeżenie! Czy to nie oszustwo? Tak pytał jeden z wiernych przyjaciół kotwicy, gdy nam donosił, że w pewnej aptece otrzymał, pomimo, że wyraźnie żądał kotwicznego Pain-Expelleru, jednakowoż jakiś nieprawdziwy wyrób, i że aptekarz, gdy mu otrzymany i w zauflaniu na sumienną obsługę nie obejrzyj preparat jako nieprawdziwy zwrócono, nawet odmówił przyjęcia z powrotem. Coś podobnego w rzetelnym handlu zapewne nie zachodzi. Dowodzi to znówu, że należy zawsze nie tylko wyraźnie żądać (791)

„Kotwicznego Pain-Expelleru“
ale i podany fabrykat dokładnie obejrzeć i przedzie nie płacić, dopóki się nie przekonamy o istnieniu sławnej marki fabrycznej „kotwicy“. Za swoje prawdziwe pieniądze ma każdy prawo żądać też prawdziwego fabrykatu, a prawdziwym jest tylko preparat oryginalny „kotwiczny Pain-Expeller“. A zatem ostrożnie przy kupnie!

F. Ad. Richter & Cie., Rudolstadt (Turyngia).

Tanie czeskie pierze.
Pierze nie podlega cłu!
10 funtów świeżego, dobrego, dartego, wolnego od kurzu pierza 8 m. — 10 fnt. lepszego 10 m. — 10 fnt. śnieżno-białego, puchow. dartego pierza 15, 20, 25, 30 mk. — 10 fnt. półpuchu 10, 12, 10 mk. — 10 fnt. śnieżno-białego puchow. niedartego pierza 20, 25, 30 m. — Puch 3, 4, 5, 6 mk. za funt.

Wysyłka franko za zaliczką pocztową. Zamiana lub zwrot dozwolony za poniesieniem kosztów przesyłki.

Przy zamówieniach uprasza się o dokładny adres **Benedykt Sachsel, Lobes 19, poczta Pilzno (Pilsen), Czechy (Bohmen).** (2319)

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3

Mydło lanolinowe
ze znakiem „Pfeifling“, czyste przyjemne, w użyciu oddziałujące neutral, po 25 fen.; za drobny gwarantuje się znakiem ochronnym: „Pfeifling“

FABRYKA lanoliny Martinikenfelde.
Również przy zakupnie toaletowego kremu lanolinowego baczny pilnie należy na znacek: „PFEIFLING“ 371-3